

JUSTITS MINISTERIET

Dato: 27. juni 2023
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Mic Hedengran Helander
Sagsnr.: 2023-730-0559
Dok.: 2879632

GRUND- OG NÆRHEDSNOTAT

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om bekæmpelse af korrupcion, om erstatning af Rådets rammeafgørelse 2003/568/RIA og konventionen om bekæmpelse af bestikkelse, der involverer tjenestemænd ved De Europæiske Fællesskaber eller i Den Europæiske Unions medlemsstater, og om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2017/1371

KOM (2023) 234

Nyt notat.

1. Resumé

Kommissionen har den 3. maj 2023 fremlagt forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om bekæmpelse af korrupcion, om erstatning af Rådets rammeafgørelse 2003/568/RIA og konventionen om bekæmpelse af bestikkelse, der involverer tjenestemænd ved De Europæiske Fællesskaber eller i Den Europæiske Unions medlemsstater, og om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2017/1371. Direktivforslaget har til formål at ajourføre EU's retlige ramme for bekæmpelse af korrupcion, herunder ved bl.a. at fastsætte fælles minimumsregler for, hvad der skal anses for at udgøre korrupcion, sikre effektive, afskrækkende og forholdsmæssige sanktionstyper- og niveauer for korrupcion samt fremme det grænseoverskridende samarbejde om efterforskning og retsforfølgning. Forslaget vurderes at være i overensstemmelse med nærhedsprincippet. Forslaget er omfattet af retsforbeholdet og har derfor hverken lovgivningsmæssige eller økonomiske konsekvenser for Danmark. Rådets rammeafgørelse

2003/568/RIA om bekæmpelse af bestikkelse i den private sektor vil fortsat være bindende for og finde anvendelse i Danmark.

2. Baggrund

Kommissionen fremsatte den 3. maj 2023 forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om bekæmpelse af korruption, om erstatning af Rådets rammeafgørelse 2003/568/RIA og konventionen om bekæmpelse af bestikkelse, der involverer tjenestemænd ved De Europæiske Fællesskaber eller i Den Europæiske Unions medlemsstater, og om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2017/1371. Forslaget er oversendt til Rådet i dansk sprogversion den 30. maj 2023.

Direktivforslaget er fremsat med hjemmel i artikel 83, stk. 1, artikel 83, stk. 2, og artikel 82, stk. 1, litra d, i traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF).

Efter TEUF artikel 83, stk. 1, kan Europa-Parlamentet og Rådet ved direktiv efter den almindelige lovgivningsprocedure i TEUF artikel 294 fastsætte minimumsregler for, hvad der skal anses for strafbare handlinger, samt for straffene herfor, når der er tale om kriminalitet af særlig grov karakter, der har en grænseoverskridende dimension som følge af overtrædelsernes karakter eller konsekvenser eller af et særligt behov for at bekæmpe dem på fælles grundlag. Dette gælder for en lang række kriminalitetsområder, herunder korruption. Rådet træffer afgørelse med kvalificeret flertal.

Det gældende direktiv (EU) 2017/1371, som ændres ved det foreslåede direktiv, har hjemmel i TEUF artikel 83, stk. 2. Heri fastsættes EU's kompetence til at fastsætte minimumsregler for, hvad der udgør strafbare handlinger, samt for straffene herfor på de af EU's politikområder, der har været genstand for harmoniseringsforanstaltninger, hvis dette er nødvendigt for at sikre en effektiv gennemførelse på disse politikområder.

Det følger af TEUF artikel 82, stk. 1, litra d, at Europa-Parlamentet og Rådet efter den almindelige lovgivningsprocedure vedtager foranstaltninger med henblik på at fremme samarbejdet mellem judicielle eller tilsvarende myndigheder i medlemsstaterne i forbindelse med strafforfølgning og fuldbyrdelse af afgørelser.

I medfør af artikel 1 og 2 i protokol nr. 22 om Danmarks stilling (forbeholdet vedrørende retlige og indre anliggender), der er knyttet som bilag til

traktaten om Den Europæiske Union (TEU) og traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF), deltager Danmark ikke i en kommende vedtagelse af det foreliggende direktivforslag, der således ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark, jf. også betragtning nr. 41 i præambelen til Kommissionens forslag. Rådets rammeafgørelse 2003/568/RIA vil derfor fortsat være bindende for og finde anvendelse i Danmark.

3. Formål og indhold

Direktivforslagets overordnede formål er at ajourføre EU's retlige ramme for bekæmpelse af korruption for effektivt at forebygge og bekæmpe korruption.

Direktivforslagets artikel 3, stk. 1, pålægger medlemsstaterne at træffe passende foranstaltninger, herunder eksempelvis ved oplysningskampagner samt uddannelses- og forskningsprogrammer, for at øge offentlighedens bevidsthed om bekæmpelse af korruption og mindske det samlede antal tilfælde af korruption samt risikoen for korruption.

Efter direktivforslagets artikel 4 skal medlemsstaterne sikre, at der findes et eller flere organer i deres nationale retsorden, der er specialiseret i forebyggelse og bekæmpelse af korruption. Sådanne organer skal være uafhængige, have et tilstrækkeligt antal kvalificerede medarbejdere og de finansielle, tekniske og teknologiske ressourcer samt beføjelser og redskaber, der er nødvendige for at udføre deres opgaver.

Direktivforslagets artikel 5 pålægger medlemsstaterne at sikre, at de nationale myndigheder, der har kompetence til at opdage, efterforske, retsforfølge eller pådømme sager om strafbare handlinger i henhold til direktivet, til stadighed råder over et tilstrækkeligt antal kvalificerede medarbejdere og de finansielle, tekniske og teknologiske ressourcer, der er nødvendige for, at de effektivt kan udføre deres opgaver. Medlemsstaterne er i den forbindelse forpligtede til at tilbyde disse myndigheder og deres personale specialiseret uddannelse i bekæmpelse af korruption, jf. direktivforslagets artikel 6.

Direktivforslagets artikel 7-13 pålægger medlemsstaterne at sikre, at nærmere bestemte handlinger udgør strafbare handlinger, når de begås forsætligt. Efter direktivforslagets artikel 14 skal medlemsstaterne sikre, at anstiftelse, medvirken og tilskyndelse til at begå de i artikel 7-13 nævnte

overtrædelser samt forsøg på at begå de i artikel 9 og 11-13 omhandlede overtrædelser udgør strafbare handlinger.

Efter direktivforslagets artikel 7 og 8 skal medlemsstaterne sikre, at bestikkelse i henholdsvis den offentlige og den private sektor kan straffes som en strafbar handling, når den begås forsætligt. Det foreslåede krav om kriminalisering af strafbare handlinger omfatter både aktiv og passiv bestikkelse. Ved aktiv bestikkelse forstås en handling, hvorved en offentligt ansat eller en person, der i en hvilken som helst egenskab leder eller arbejder for en enhed i den private sektor, direkte eller via en mellemmand loves, tilbydes eller gives en fordel til sig selv eller tredjemand til gengæld for at handle eller undlade at handle i overensstemmelse med sit hverv eller i strid med vedkommendes pligter, jf. forslagetets artikel 7, litra a, for så vidt angår bestikkelse i den offentlige sektor og forslagetets artikel 8, litra a, for så vidt angår bestikkelse i den private sektor. Ved passiv bestikkelse forstås en handling, hvorved en offentligt ansat eller en person, der i en hvilken som helst egenskab leder eller arbejder for en enhed i den private sektor, direkte eller via en mellemmand anmoder om, modtager eller loves en fordel til sig selv eller tredjemand til gengæld for at handle eller undlade at handle i overensstemmelse med sit hverv eller i strid med vedkommendes pligter, jf. forslagetets artikel 7, litra b, for så vidt angår bestikkelse i den offentlige sektor og artikel 8, litra b, for så vidt angår bestikkelse i den private sektor.

Direktivforslagets artikel 9 pålægger medlemsstaterne at sikre, at misbrug af midler i den offentlige og den private sektor kan straffes som en strafbar handling, når den begås forsætligt. Ved misbrug af midler forstås en handling, hvorved en offentligt ansat overdrager, sælger, tilegner sig eller anvender et formuegode, hvis forvaltning direkte eller indirekte er betroet den pågældende i strid med det formål, hvortil det var bestemt, jf. litra a, eller en handling, hvorved en person, der i en hvilken som helst egenskab leder eller arbejder i en enhed i den private sektor, som led i økonomiske, finansielle, forretningsmæssige eller kommercielle aktiviteter overdrager, sælger, tilegner sig eller anvender et formuegode, hvis forvaltning direkte eller indirekte er betroet den pågældende, i strid med det formål, hvortil det var bestemt, jf. litra b.

Efter direktivforslagets artikel 10 skal medlemsstaterne sikre, at handel med indflydelse i den offentlige og den private sektor kan straffes som en strafbar handling, når den begås forsætligt. Omfattet af artiklen er handlinger, hvorved en person direkte eller via en mellemmand loves, tilbydes eller gives en

utilbørlig fordel til sig selv eller en tredjemand til gengæld for at udøve sin faktiske eller formodede indflydelse med henblik på at opnå en utilbørlig fordel fra en offentlig ansat, jf. artiklens stk. 1, litra, samt handlinger, hvorved en person direkte eller indirekte anmoder om eller modtager en utilbørlig fordel til sig selv eller en tredjemand til gengæld for at udøve sin faktiske eller formodede indflydelse med henblik på at opnå en utilbørlig fordel fra en offentligt ansat, jf. artiklens stk. 1, litra b. Det er i den forbindelse uden betydning for strafansvaret, om indflydelsen udøves eller ej, eller om den formodede indflydelse fører til de tilsigtede resultater, jf. artiklens stk. 2.

Direktivforslagets artikel 11 pålægger medlemsstaterne at sikre, at misbrug af stilling i den offentlige og den private sektor kan straffes som en strafbar handling, når den begås forsætligt. Omfattet af artiklen er handlinger, som en offentligt ansat under udøvelsen af sit hverv udfører eller undlader at udføre med det formål at opnå en utilbørlig fordel til sig selv eller en tredjemand, jf. stk. 1, samt handlinger, som en person, der i en hvilken som helst egenskab leder eller arbejder for en enhed i den private sektor, som led i økonomiske, finansielle, forretningsmæssige eller kommercielle aktiviteter udfører eller undlader at udføre med det formål at opnå en utilbørlig fordel til sig selv eller tredjemand, jf. stk. 2.

Efter direktivforslagets artikel 12 skal medlemsstaterne sikre, at brug, direkte eller via en mellemmand, af fysisk vold, trusler eller intimidering eller løfte eller tilbud om eller ydelse af en fordel med det formål at få et vidne til at afgive falsk forklaring eller påvirke afgivelsen af vidneudsagn eller bevisførelsen i en retssag vedrørende en af de strafbare handlinger, der er omfattet af artikel 7-11 og artikel 13 og 14, jf. stk. 1, eller med det formål at påvirke en dommers eller retshåndhævende myndigheders udøvelse af officielle pligter i forbindelse med de strafbare handlinger, der er omfattet af artikel 7-11 og artikel 13 og 14, jf. stk. 2, udgør strafbare handlinger, når de begås forsætligt.

Direktivforslagets artikel 13 pålægger medlemsstaterne at sikre, at en offentligt ansats bevidste erhvervelse, besiddelse eller anvendelse af formuegoder, som den offentligt ansatte ved hidrører fra en af de strafbare handlinger, der er omhandlet i artikel 7-12 og 14, kan straffes som en strafbar handling. Dette gælder uanset, om den offentligt ansatte har medvirket til at begå den pågældende strafbare handling.

Det følger af direktivforslagets artikel 15, stk. 1, at medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at de i artikel 7-14 omhandlede strafbare handlinger kan straffes med strafferetlige sanktioner, der er effektive, står i rimeligt forhold til overtrædelsens karakter og har afskrækkende virkning.

Efter direktivforslagets artikel 15, stk. 2, skal medlemsstaterne træffe de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at de strafbare handlinger, der er omhandlet i artikel 7 og 12, kan straffes med fængsel med en maksimumsstraf på mindst 6 år, jf. litra a. Overtrædelse af de strafbare handlinger, der er omhandlet i artikel 8-11, skal kunne straffes med fængsel med en maksimumsstraf på mindst 5 år, jf. litra b. Overtrædelse af den i artikel 13 omhandlede strafbare handling skal kunne straffes med fængsel med en maksimumsstraf på mindst 4 år, jf. litra c.

Det følger af direktivforslagets artikel 15, stk. 4, at medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at den kompetente myndighed kan pålægge fysiske personer, der er dømt for at have begået en af de strafbare handlinger, der er omhandlet i artikel 7-14, sanktioner eller foranstaltninger, som ikke nødvendigvis er af strafferetlig art, herunder bl.a. bøder, fjernelse, suspension og omplacering fra et offentligt embede og udelukkelse fra udøvelse af et offentligt hverv.

Direktivforslagets artikel 16 og 17 vedrører juridiske personers ansvar. Efter artikel 16, stk. 1, skal medlemsstaterne sikre, at juridiske personer kan drages til ansvar for de i artikel 7-14 omhandlede strafbare handlinger, som for at skaffe den juridisk person vinding begås af en fysisk person, der handler enten individuelt eller som en del af den juridiske persons organisation, og som har en ledende stilling inden for den juridiske person på grundlag af f.eks. en bemyndigelse til at repræsentere den juridiske person. Efter stk. 2 skal medlemsstaterne sikre, at en juridisk person endvidere kan drages til ansvar, når manglende tilsyn eller kontrol fra en af de i stk. 1 omhandlede personers side har gjort det muligt for en person, der er underlagt den juridiske persons myndighed, at begå en af de i artikel 7-14 omhandlede strafbare handlinger for at skaffe den juridiske person vinding.

Efter direktivforslagets artikel 17, stk. 1 og 2, træffer medlemsstaterne de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at juridiske personer, der ifalder ansvar i henhold til forslaget artikel 16, kan pålægges sanktioner eller foranstaltninger, der er effektive, står i rimeligt forhold til lovovertrædelsens

karakter og har afskrækkende virkning, og som bl.a. omfatter bøder, udelukkelse fra offentlige ydelser eller tilskud og midlertidigt eller varigt forbud mod udøvelse af erhvervsvirksomhed.

Direktivforslagets artikel 18 oplister en række omstændigheder, der skal anses som henholdsvis skærpende og formildende omstændigheder. Eksempelvis skal det efter stk. 1, litra a, betragtes som en skærpende omstændighed, hvis den strafbare handling er begået af en højtstående offentligt ansat. Efter stk. 2, litra a, skal det betragtes som en formildende omstændighed, hvis gerningspersonen giver de kompetente myndigheder oplysninger, som de ellers ikke ville have været i stand til at opnå, og som hjælper dem med at identificere eller retsforfølge andre lovovertrædere og/eller hjælper myndighederne med at fremskaffe sådant bevismateriale.

Efter direktivforslagets artikel 19 skal medlemsstaterne sikre, at privilegier eller immunitet, hvad angår efterforskning og retsforfølgning, som indrømmes i henhold til national ret for de strafbare handlinger, der er omhandlet i forslaget, kan ophæves gennem en objektiv, upartisk, effektiv og gennemsigtig proces, der på forhånd er fastlagt ved lov, og som afsluttes inden for en rimelig tidsfrist.

Direktivforslagets artikel 20, stk. 1, pålægger medlemsstaterne at sikre sin jurisdiktion med hensyn til efterforskning og retsforfølgning af de strafbare handlinger, der er omhandlet i forslaget, når den strafbare handling helt eller delvist er begået på medlemsstatens område, når gerningspersonen er statsborger eller har sin sædvanlige bopæl i medlemsstaten og når den strafbare handling er begået for at skaffe en juridisk person, der er etableret på medlemsstatens område, vinding. Såfremt den strafbare handling henhører under mere end én medlemsstats kompetence, skal de berørte medlemsstater samarbejde om at afgøre, hvilken medlemsstat der skal føre straffesagen. Når det er hensigtsmæssigt og i overensstemmelse med artikel 12 i Rådets rammeafgørelse 2009/948/RIA, skal sagen henvises til Eurojust, jf. direktivforslagets artikel 20, stk. 2.

Direktivforslagets artikel 21 vedrører forældelsesfrister. Efter artikel 21, stk. 1, skal medlemsstaterne træffe de nødvendige foranstaltninger for at fastsætte en forældelsesfrist, der sikrer, at de i artikel 7-14 omhandlede strafbare handlinger kan efterforskes, retsforfølges og pådømmes i tilstrækkelig lang tid efter, at disse handlinger er blevet begået. Forslagets artikel 21, stk. 2, fastsætter forskellige minimumskrav til forældelsesfristens længde for de

forskellige strafbare handlinger afhængigt af, hvor grov overtrædelsen er. Det fremgår, at forældelsesfristen ikke må være kortere end henholdsvis 15 år fra det tidspunkt, hvor den strafbare handling blev begået, for de strafbare handlinger, der er omhandlet i artikel 7 og 12 (bestikkelse af offentligt ansatte og obstruktion af rettens gang), jf. litra a, 10 år fra det tidspunkt, hvor den strafbare handling blev begået, for de strafbare handlinger, der er omhandlet i artikel 8-11 (bestikkelse i den private sektor, misbrug af midler, handel med indflydelse og misbrug af stilling), jf. litra b, og 8 år fra det tidspunkt, hvor den strafbare handling blev begået for de strafbare handlinger, der er omhandlet i artikel 13 og 14 (berigelse ved korrupsion og anstiftelse, medvirken og tilskyndelse til samt forsøg på en af de strafbare handlinger i direktivforslaget), jf. litra c. Medlemsstaterne har imidlertid efter forslaget artikel 21, stk. 3, mulighed for at fastsætte en forældelsesfrist, der er kortere, men dog ikke kortere end henholdsvis 10 år for de i artikel 7 og 12 omhandlede strafbare handlinger, 8 år for de i artikel 8-11 omhandlede strafbare handlinger og 5 år for de i artikel 13 og 14 omhandlede strafbare handlinger, forudsat at fristen kan afbrydes eller suspenderes i tilfælde af nærmere bestemte handlinger. Tilsvarende krav til forældelse for fuldbyrdelse af idømt, men ikke fuldbyrdet fængselsstraf er fastsat i stk. 4 og 5.

Efter direktivforslagets artikel 22 pålægges medlemsstaterne desuden at sikre, at den beskyttelse, der ydes i henhold til direktiv (EU) 2019/1937 til whistleblowere, også finder anvendelse på personer, som indberetter eller bistår med efterforskningen af de strafbare handlinger, der er omhandlet i forslaget artikel 7-14.

Medlemsstaterne er efter direktivforslagets artikel 23 forpligtede til at sikre, at de personer, enheder eller tjenester, som er ansvarlige for efterforskning eller retsforfølgning af de strafbare handlinger, der er omhandlet i forslaget, råder over effektive efterforskningsmidler, som eksempelvis dem, der anvendes i forbindelse med bekæmpelse af organiseret kriminalitet eller anden grov kriminalitet.

Direktivforslagets artikel 26-31 fastsætter bl.a. krav til medlemsstaternes indsamling af statistiske data, gennemførelse af direktivforslaget samt Kommissionens forpligtelse til at rapportere og evaluere direktivets virkning.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet er i henhold til den almindelige lovgivningsprocedure (TEUF artikel 294) medlovgiver. Der foreligger endnu ikke en udtalelse.

5. Nærhedsprincippet

Kommissionen har vurderet, at direktivforslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet, jf. TEU artikel 5, stk. 3. Kommissionen har i den forbindelse bl.a. anført, at korruption er et tværnationalt fænomen, der påvirker alle samfund og økonomier, og at foranstaltninger, som udelukkende træffes på nationalt plan eller på EU-plan uden hensyntagen til koordinering og samarbejde på internationalt plan, vil have utilstrækkelige virkninger. Kommissionen har i den forbindelse henvist til, at en nylig undersøgelse offentliggjort af Europa-Kommissionen viste, at manglen på en sammenhængende europæisk ramme med bestemmelser om alle korruptionsrelaterede strafbare handlinger i henhold til internationale standarder er en kilde til lovgivningsmæssige og operationelle udfordringer i forbindelse med håndteringen af grænseoverskridende korruption.

Kommissionen har endvidere anført, at korruption i en medlemsstat er af direkte interesse for andre medlemsstater på grund af dens grænseoverskridende virkninger, og at de retslige og de retshåndhævende myndigheder fortsat vil have vanskeligt ved at håndtere mere komplekse sager om korruption, hvilket giver lovovertrædere mulighed for at gå efter EU-lande, hvor retsreglerne om bekæmpelse af korruption ikke indeholder bestemmelser om visse typer korruption, eller hvor disse er mindre effektive og omfattende.

På den baggrund finder Kommissionen, at en EU-indsats vil have en merværdi ved at sikre en indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes strafferetlige regler og være med til at sikre fælles spilleregler mellem medlemsstaterne samt koordinering og fælles standarder.

Regeringen kan tilslutte sig Kommissionens vurdering af, at nærhedsprincippet anses for at være overholdt.

6. Gældende dansk ret

Reglerne om bestikkelse af offentligt ansatte findes i den danske straffelovs §§ 122 og 144.

Efter straffelovens § 122 om aktiv bestikkelse straffes den, som uberettiget yder, lover eller tilbyder nogen, der virker i dansk, udenlandsk eller international offentlig tjeneste eller hverv, gave eller anden fordel for at formå den

pågældende til at gøre eller undlade noget i tjenesten, med bøde eller fængsel indtil 6 år.

Efter straffelovens § 144 om passiv bestikkelse straffes den, der i udøvelse af dansk, udenlandsk eller international offentlig tjeneste eller hverv, uberettiget modtager, fordrer eller lader sig tilsige en gave eller anden fordel, med bøde eller fængsel indtil 6 år.

Straffelovens § 299, stk. 2, kriminaliserer bestikkelse i den private sektor. Det følger af bestemmelsen, at den, som ved varetagelse af en andens formueanliggender for sig selv eller andre på pligtstridig måde modtager, fordrer eller lader sig tilsige gave eller anden fordel, såvel som den, der yder, lover eller tilbyder en sådan gave eller anden fordel, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 år.

Straffelovens § 304 a kriminaliserer bestikkelse af voldgiftsdommere. Efter straffelovens § 304 a, stk. 1, straffes den, som uberettiget yder, lover eller tilbyder nogen, der her i landet eller i udlandet virker som voldgiftsdommer, en gave eller anden fordel for at formå den pågældende til at gøre eller undlade noget under udøvelsen af dette hverv, med bøde eller fængsel indtil 4 år. Efter bestemmelsens stk. 2 straffes på samme måde den, der her i landet eller i udlandet virker som voldgiftsdommer, og som under udøvelsen af dette hverv uberettiget modtager, fordrer eller lader sig tilsige en gave eller anden fordel.

Straffelovens § 157 kriminaliserer embedsmisbrug. Efter straffelovens § 157, stk. 1, straffes den, som virker i offentlig tjeneste eller hverv og som gør sig skyldig i grov eller oftere gentagen forsømmelse eller skødesløshed i tjenestens eller hvervets udførelse eller i overholdelsen af de pligter, som tjenesten eller hvervet medfører, med bøde eller fængsel indtil 4 måneder. Begås overtrædelsen af en person i en ledende stilling, kan straffes stige til fængsel indtil 1 år, jf. stk. 2.

Straffelovens § 278, stk. 1, kriminaliserer underslæb. Efter bestemmelsens nr. 3 straffes den, som for derigennem at skaffe sig eller andre uberettiget vinding uretmæssig forbruger ham betroede penge, selv om han ikke var forpligtet til at holde disse afsondrede fra sin egen formue.

Efter straffelovens § 279 straffes for bedrageri den, som, for igennem at skaffe sig eller andre uberettiget vinding, ved retsstridigt at fremkalde,

bestyrke eller udnytte en vildfarelse bestemmer en anden til en handling eller undladelse, hvorved der påføres denne eller nogen, for hvem handlingen eller undladelsen bliver afgørende, et formuetab.

For mandatsvig straffes efter straffelovens § 280 den, som for derigennem at skaffe sig eller andre uberettiget vinding påfører en anden formuetab 1) ved misbrug af en for ham skabt adgang til at handle med retsvirkning for denne eller 2) ved i et formueanliggende, som det påhviler ham at varetage for den anden, at handle mod dennes tarv.

Strafferammerne for overtrædelse af straffelovens §§ 278-280 er fastsat i §§ 285-287. Efter § 285, stk. 1, er strafferammen fængsel indtil 1 år og 6 måneder. Straffen kan stige til fængsel indtil 8 år, når overtrædelsen er af særligt grov beskaffenhed navnlig på grund af udførelsesmåden, eller fordi forbrydelsen er udført af flere i forening, eller som følge af omfanget af den opnåede eller tilsigtede vinding, eller når et større antal forbrydelser er begået, jf. § 286, stk. 2.

Det følger af straffelovens § 19, at uagtsomhed kun straffes ved de i denne lov omhandlede lovovertrædelser, når det er særligt hjemlet. Strafansvar for overtrædelse af de ovenfornævnte bestemmelser i straffeloven forudsætter således, at gerningspersonen har handlet med forsæt.

Det følger af straffelovens § 21, stk. 1 og 3, at handlinger, som sigter til at fremme eller bevirke udførelsen af en forbrydelse, kan straffes som forsøg, når der for lovovertrædelsen kan idømmes en straf, der overstiger fængsel i 4 måneder. Det følger endvidere af straffelovens § 23, stk. 1, at alle, der ved tilskyndelse, råd eller dåd har medvirket til overtrædelse af en given straffebestemmelse, kan straffes.

Straffelovens 5. kapitel indeholder regler om strafansvar for juridiske personer. Efter straffelovens § 25 kan juridiske personer straffes med bøde, når det er bestemt ved eller i medfør af lov. Strafansvar omfatter som udgangspunkt enhver juridisk person, herunder aktie-, anparts- og andelsselskaber, interessentskaber, foreninger, fonde, boer, kommuner og statslige myndigheder samt enkeltmandsvirksomheder, hvis de under hensyn til deres størrelse og organisation kan sidestilles med et selskab, jf. straffelovens § 26. Efter straffelovens § 27 forudsætter strafansvar for en juridisk person, at der inden for dens virksomhed er begået en overtrædelse, der kan tilregnes en eller flere til den juridiske person knyttede personer eller den juridiske

person som sådan. Det følger af straffelovens § 306, at der kan pålægges juridiske personer strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel for overtrædelse af straffeloven.

Det følger af straffelovens § 50, stk. 2, at en bøde kan idømmes som tillægsstraf til anden strafart, når tiltalte ved lovovertrædelsen har opnået eller tilsigtet at opnå økonomisk vinding for sig selv eller andre.

Straffelovens §§ 81 og 82 indeholder en række ikke-udtømmende henholdsvis skærpene og formildende omstændigheder, der skal tages i betragtning ved straffens fastsættelse. Eksempelvis skal det efter straffelovens § 81, stk. 1, nr. 8, indgå som en skærpene omstændighed, at gerningen er begået i udførelsen af offentlig tjeneste eller hverv eller under misbrug af stilling eller særligt tillidsforhold i øvrigt. Efter straffelovens § 82, stk. 1, nr. 10, skal det betragtes som en formildende omstændighed, at gerningspersonen har givet oplysninger, som er afgørende for opklaringen af strafbare handlinger begået af andre.

Straffelovens regler om forældelse findes i lovens kapitel 11. Efter straffelovens § 93 er det maksimum i strafferammen for den pågældende overtrædelse, der er afgørende for forældelsesfristens længde. Det følger af stk. 1, nr. 1, at forældelsesfristen er 2 år, når der ikke er hjemlet højere straf end fængsel i 1 år for overtrædelsen. Forældelsesfristen er 5 år, når der ikke er hjemlet højere straf end fængsel i 4 år, jf. nr. 2, og 10 år, når der ikke er hjemlet højere straf end fængsel i 10 år, jf. nr. 3. Forældelsesfristen regnes fra den dag, hvor den strafbare virksomhed eller undladelse er ophørt, jf. straffelovens § 94, stk. 1. Forældelsesfristen afbrydes, når den pågældende gøres bekendt med sigtelsen, eller når anklagemyndigheden anmoder om rettergangsskridt, hvorved den pågældende sigtes for overtrædelsen, jf. straffelovens § 94, stk. 5. Der er tilsvarende fastsat regler om forældelse af idømt, men ikke fuldbyrdet fængselsstraf i straffelovens § 97.

Efter straffelovens § 6, stk. 1, vil der kunne straffes for handlinger, der foretages i den danske stat eller på et dansk fartøj. Efter straffelovens §§ 7, 7 a, 8, 8 a og 8 b kan en række handlinger straffes, hvis de er begået uden for Danmark.

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) nr. 2019/1937 af 23. oktober 2019 om beskyttelse af personer, der indberetter overtrædelser af EU-retten,

er implementeret i Danmark ved lov nr. 1436 af 29. juni 2021 om beskyttelse af whistleblowere.

Formålet med whistleblowerdirektivet er navnlig at styrke håndhævelsen af EU-retten og EU's politikker inden for specifikke områder ved at sikre et højt beskyttelsesniveau for personer, der indberetter overtrædelser af EU-retten. Whistleblowerlovens anvendelsesområde omfatter – ud over whistleblowerdirektivets minimumskrav, som kun omfatter overtrædelser af visse områder af EU-retten – tillige indberetninger, som i øvrigt vedrører alvorlige lovovertrædelser og øvrige alvorlige forhold. Det udvidede anvendelsesområde har til formål at sikre en omfattende og sammenhængende ramme for beskyttelse af whistleblowere i Danmark.

Whistleblowerloven finder således anvendelse på 1) indberetninger, som vedrører overtrædelser af EU-retten, og som er omfattet af anvendelsesområdet for Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om beskyttelse af personer, der indberetter overtrædelser af EU-retten, og 2) indberetninger, som i øvrigt vedrører alvorlige lovovertrædelser eller øvrige alvorlige forhold, jf. whistleblowerlovens § 1, stk. 1.

Ved alvorlige lovovertrædelser eller øvrige alvorlige forhold forstås, at der som udgangspunkt skal være tale om forhold, hvis afdækning er i offentlighedens interesse. Det vil i det enkelte tilfælde afhænge af en konkret vurdering, om indberetningen kan anses for at angå en alvorlig lovovertrædelse eller et alvorligt forhold i øvrigt.

Inden for bestemmelsens anvendelsesområde vil i almindelighed falde oplysninger om strafbare forhold, herunder overtrædelser af eventuelle tavshedspligter, misbrug af økonomiske midler, tyveri, svig, underslæb, bedrageri og bestikkelse.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Direktivforslaget er omfattet af retsforbeholdet og har derfor ikke lovgivningsmæssige konsekvenser.

Hvis man fra dansk side vælger at indføre regler svarende til direktivforslaget, vil det medføre behov for tilpasning af dansk lovgivning, herunder en forhøjelse af visse strafferammer samt forlængelse af forældelsesfrister i straffeloven.

Økonomiske konsekvenser

Direktivforslaget er omfattet af retsforbeholdet og har derfor ikke økonomiske konsekvenser. Hvis man fra dansk side vælger at indføre regler svarende til direktivet, vil det kunne have økonomiske konsekvenser.

Andre konsekvenser og beskyttelsesniveauet

Der vurderes ikke at være andre konsekvenser forbundet med direktivforslaget.

8. Høring

Forslaget har været sendt i høring i Specialudvalget for Politimæssigt og Retligt Samarbejde.

9. Generelle forventninger og andre landes holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til direktivforslaget.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen deler ønsket om at styrke bekæmpelse af korruption i medlemsstaterne og er derfor umiddelbart positivt indstillet over for direktivforslaget.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.